

Νίκη Σάκκου

Ορθογραφία

Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Ακολουθεί μάθημα-μάθημα
ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ
της Γλώσσας

Απαγορεύεται
η αναδημοσίευση και γενικά
η ολική, μερική ή περιληπτική
αναπαραγωγή και μετάδοση έστω
και μίας σελίδας του παρόντος
βιβλίου κατά παράφραση ή
διασκευή με οποιονδήποτε τρόπο
(μηχανικό, ηλεκτρονικό,
φωτοτυπικό κ.λπ. – Νόμος 2121/93,
άρθρο 51).

Η απαγόρευση αυτή ισχύει
και για δημόσιες υπηρεσίες,
βιβλιοθήκες, οργανισμούς κ.λπ.
(άρθρο 18).
Οι παραβάτες διώκονται (άρθρο 13)
και τους επιβάλλονται
κατάσχεση, αστικές και ποινικές
κυρώσεις σύμφωνα με το νόμο
(άρθρα 64-66).

**ΜΑΘΑΙΝΩ ΓΡΗΓΟΡΑ ΚΑΙ ΣΩΣΤΑ
ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ
Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ**

Νίκη Σάκκου

Σελίδες: 176 Σχήμα: 17×24
ISBN: 978-960-493-272-6 Κ.Α.: 21182
© Copyright 2014, Εκδόσεις Σαββάλας

Ζωοδ. Πηγής 18, Αθήνα 106 81
Τηλ.: 210 33 01 251 Fax: 210 33 06 918
<http://www.savallas.gr> e-mail: info@savallas.gr

Διορθώσεις: Θοδωρής Γιαννόπουλος
Ηλεκτρονική σελιδοποίηση: Φανή Κορκολή

Αγαπητοί γονείς,

Το βιβλίο αυτό ακολουθεί μάθημα μάθημα το σχολικό βιβλίο της Γλώσσας. Γράφτηκε με σκοπό να βοηθήσει τους μαθητές να εξασκηθούν στην ορθογραφία, όχι όμως μέσα από τυχαίες ασκήσεις αλλή με βάση τη γραμματική. Για τον λόγο αυτόν οι ασκήσεις βασίζονται στη γραμματική και στις δραστηριότητες του Βιβλίου του Μαθητή της Γλώσσας Γ΄ Δημοτικού και του Τετραδίου Εργασιών και έτσι οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να αφομοιώνουν τη γραμματική και συγχρόνως να εξασκούνται στην ορθογραφία.

Σε κάθε μάθημα δίνονται ο βασικός κανόνας, γραμμένος με απλή και κατανοητά λόγια, διάφορα παραδείγματα αλλή και οι εξαιρέσεις του κανόνα, αν υπάρχουν.

Η διαφορετικότητα αυτού του βιβλίου έγκειται στο ότι οι ασκήσεις έχουν γραφτεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να μην κουράζουν τους μαθητές ούτε να τους υποβάλλουν σε ατελείωτο γράψιμο. Ειδικά οι ασκήσεις σχετικά με τις οικογένειες λέξεων θα δώσουν τη δυνατότητα στους μαθητές να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους. Στο τέλος κάθε μαθήματος υπάρχει άσκηση ορθογραφίας με λέξεις από τα κείμενα του αντίστοιχου μαθήματος του Βιβλίου του Μαθητή και του Τετραδίου Εργασιών.

Οι απαντήσεις όλων των ασκήσεων βρίσκονται στο τέλος του βιβλίου.

Νίκη Σάκκου

Περιεχόμενα

1. Θαλασσινό σχολείο.....	9
2. Επιστροφή στα θρανία!	11
3. Το σχολείο ταξιδεύει στον χρόνο	13
4. Δημοτικό Σχολείο Τρικάλων Ημαθίας	16
5. Δεν είναι τρελοί οι δίδυμοι!	19
6. Ένα αστείο περιστατικό	22
<i>Γράφουμε σωστά;</i>	23
7. Αγαπητό μου ημερολόγιο	24
8. Η φίλη μας η Αργυρώ	28
9. Τα παιδικά μου παιχνίδια	31
10. Στη νέα μας γειτονιά.....	36
<i>Γράφουμε σωστά;</i>	37
11. Σπίτι με κήπον	38
12. Γάτος από σπίτι ζητά νέα οικογένεια.....	39
13. Οι ακροβάτες της θάλασσας	42
14. Γη και θάλασσα	44
15. Οι μικροί ταξιδιώτες ανεβαίνουν στο βουνό.....	47
<i>Γράφουμε σωστά;</i>	48
16. Πώς υιοθετήσαμε ένα κομμάτι γης	49
17. Τα χαρτιά ανακυκλώνονται!.....	52
18. Το τετράδιο ζωγραφικής	54
<i>Γράφουμε σωστά;</i>	59
19. Η πατρίδα μας γιορτάζει.....	60
20. Η πόλη χάθηκε στο χιόνι	62
21. Η πόλη χάθηκε στο χιόνι (συνέχεια)	65
22. Τόσο χιόνι δεν ξανάγινε!	68
<i>Γράφουμε σωστά;</i>	72
23. Ο χιονάνθρωπος και το κορίτσι	73
24. Κάτω απ' το χιόνι	76
25. Ο εγωιστής Γίγαντας.....	79
<i>Γράφουμε σωστά;</i>	81

26. Αξέχαστα γενέθλια	82
27. Μικρομαγειρέματα	85
28. Φτιάχνουμε προσκλήσεις	88
29. Από το ημερολόγιο του Ελτόν	90
30. Το χαρούμενο λιβάδι.....	92
<i>Γράφουμε σωστά;</i>	93
31. Φτιάξε μου έναν σιδερένιο άνθρωπο	94
32. Μηχανές του μέλλοντος	97
33. Το ηλιακό λεωφορείο	99
34. Στο Αττικό Μετρό	101
<i>Γράφουμε σωστά;</i>	106
35. Γιορτάζω και θυμάμαι	107
36. Τα ταξίδια του παππού μου.....	109
37. Τα ταξίδια του παππού μου (συνέχεια).....	111
38. Μια αληθινή ιστορία	113
39. Στο νησί του Αιόλου.....	115
40. Γεια σου χαρά σου Βενετιά	117
<i>Γράφουμε σωστά;</i>	118
41. Το πιο γλυκό ψωμί	119
42. Το πιο γλυκό ψωμί (συνέχεια)	121
43. Ψωμί	124
44. Καλή όρεξη!	125
45. Ο Καραγκιόζης φούρναρης	126
<i>Γράφουμε σωστά;</i>	129
46. Του κόσμου τα παιδιά	130
47. Βοηθάμε να γίνει καλύτερος ο κόσμος μας	132
48. Η πτήση των γερανών	134
49. Ένα παιδί γράφει στον Θεό	137
<i>Γράφουμε σωστά;</i>	139
50. Γιορτή και ξενοιασιά.....	140
Απαντήσεις	143

1. Θαλασσινό σχολείο

1.1 Βάζω σε αλφαβητική σειρά:

α. τις εποχές του έτους

καλοκαίρι, χειμώνας, άνοιξη, φθινόπωρο

.....

.....

.....

β. τα ονόματα των συμμαθητών μου

Νικόλας, Βασίλης, Φάνης, Αργύρης, Χάρης,
Γρηγόρης, Δημήτρης, Παντελής

.....

.....

.....

γ. τα νησιά του Αιγαίου πελάγους

Ρόδος, Λέρος, Αστυπάλαια, Κως, Τήλος, Πάτμος, Νίσυρος

.....

.....

.....

1.2 Βάζω σε αλφαβητική σειρά:

α. τις ημέρες της εβδομάδας

Κυριακή, Δευτέρα, Τρίτη, Τετάρτη, Πέμπτη,
Παρασκευή, Σάββατο

.....

.....

.....

Όταν γράφουμε λέξεις με **αλφαβητική σειρά**, προσέχουμε από ποιο γράμμα αρχίζει η καθεμιά και ποια σειρά έχει το γράμμα αυτό στο αλφάβητο.

π.χ. *άλογο, βέρα, δώρο, κότε, πάπια, σταυρός, τηλέφωνο* κ.ά.

Αν οι λέξεις που γράφουμε με **αλφαβητική σειρά** αρχίζουν από το ίδιο γράμμα, τότε προσέχουμε το δεύτερο γράμμα, το τρίτο γράμμα κ.ο.κ.

π.χ. *πάρκο, πεύκο, πηλοίο, ποτάμι* κ.ά.

β. τα νησιά των Κυκλάδων

Πάρος, Νάξος, Σύρος, Σίφνος, Μήλος, Σέριφος, Μύκονος, Σαντορίνη

.....

.....

.....

γ. τα ονόματα των πόλεων

Καβάθα, Γρεβενά, Σπάρτη, Άρτα, Κόρινθος, Λαμία,
Βόλος, Λάρισα, Μεσολόγγι

.....

.....

.....

δ. τα ονόματα των χωρών

Ελλάδα, Ιαπωνία, Κούβα, Αίγυπτος, Φιλιππίνες
Σουδία, Βουλγαρία, Ισπανία, Κίνα, Δανία

.....

.....

.....

1.3 Εξασκούμε στην ορθογραφία!

Συμπληρώνω τα γράμματα που λείπουν στις παρακάτω λέξεις και βάζω τό-
νους όπου χρειάζεται.

η φ.....τ.....γραφία

το φ.....κι

αρμεν.....ζω

το κ.....μα

η φορεσ.....ά

το αντ.....κείμενο

ο χάρτ.....s

το φ.....ηλιάδ.....ο

γυρ.....ζω

το σ.....νδετήρ.....

το εισ.....τήρ.....ο

το σβ.....στήρ.....

το μοη.....β.....

ο αστερ.....as

το μαγ.....ό

2. Επιστροφή στα θρανία!

2.1 Εξασκούμε στην **τελεία** και στο **ερωτηματικό**!

Βάζω τελεία (.) ή ερωτηματικό (;) όπου πρέπει.

- α. Καθώς έπαιζε, χτύπησε το χέρι του
- β. Τι ώρα θα έρθει ο Παύλος
- γ. Είναι αργά Τι λες Φεύγουμε
- δ. Χτύπησε το κουδούνι Αρχίζει το μάθημα
- ε. Γιατί δε διάβασες
- στ. Αύριο θα πάμε εκδρομή θα έρθετε
- ζ. Η βροχή σταμάτησε
- η. Πώς κατάφερες να λύσεις την άσκηση απόρησε ο πατέρας
- θ. Σας άρεσε η ταινία Νομίζω πως δεν ήταν τόσο καλή
- ι. Η διαδρομή προς το χωριό ήταν εξαιρετική

Βάζουμε:

- **τελεία (.)** στο τέλος μιας πρότασης με ολοκληρωμένο νόημα.
π.χ. *Νύχτωσε. Πρέπει να φύγουμε.*
- **ερωτηματικό (;)** στο τέλος μιας πρότασης με την οποία ρωτάμε κάτι. Μετά ξεκινάμε με κεφαλαίο γράμμα.
π.χ. *Πού ήσουν; Τι έκανες;*
Αν το νόημα της πρότασης δεν έχει ολοκληρωθεί, συνεχίζουμε με μικρό γράμμα.
π.χ. *Τελειώσατε; ρώτησε ο δάσκαλος.*

2.2 Εξασκούμε στην **τελεία** και στο **ερωτηματικό**!

Ξαναγράφω το παρακάτω κείμενο, βάζω τελεία (.) ή ερωτηματικό (;) όπου πρέπει και διορθώνω τα γράμματα που πρέπει να γραφτούν κεφαλαία.

αγαπημένη μου Τατιάνα,
τι κάνεις είσαι καλά εγώ περνώ υπέροχα στο Γαλαξίδι όλη την ημέρα βουτιές στη θάλασσα και βόλτες με το ποδήλατο είμαι σίγουρη ότι θα σου άρεσε πολύ εδώ αν θέλεις, έλα με τους γονείς σου το Σαββατοκύριακο θα σας φιλοξενησουμε στο σπίτι μας θα περάσουμε πολύ ωραία είναι μια ευκαιρία να γνωριστούν οι γονείς μας τι λες αν το επιτρέψουν οι γονείς σου, μπορείς να μείνεις λίγες μέρες παραπάνω περιμένω την απάντησή σου

2.3 Φτιάχνω προτάσεις

Βάζω τις λέξεις στη σωστή σειρά και φτιάχνω προτάσεις βάζοντας τελεία όπου πρέπει.

α. κρύβουν σύννεφα τον Τα ήλιο

.....

β. σκουπίδια Δεν τους έξω αφήνουμε κάδους από

.....

γ. καφεενείο Ο του έχει Σταύρου πατέρας

.....

δ. μέρος είναι πάρκο κατάλληλο παιχνίδι για Το

.....

2.4 Εξασκούμε στην ορθογραφία!

Συμπληρώνω τα γράμματα που λείπουν στις παρακάτω λέξεις και βάζω τόνους όπου χρειάζεται.

στολ.....ζω

κ.....νούριος

θραν.....ο

υπόλ.....πος

μαθ.....τής

επικ.....νωνώ

χ.....ριό

μαθ.....τρ.....α

ασ.....ρματος

υπολογ.....στής

σχολ.....ο

μακρ.....ά

φ.....τ.....γραφία

ηλεκτρον.....κός

Α.....στραλία

διάλ.....μμα

παράθ.....ρο

δ.....δασκαλία

3. Το σχολείο ταξιδεύει στον χρόνο

3.1 Γράφω **τι** ή **τη**;

Συμπληρώνω τα κενά των παρακάτω προτάσεων.

- α. ώρα φεύγεις για το σχολείο;
- β. Έχασα θήκη των γυαλιών μου.
- γ. έμαθες για γιαγιά του Άρη;
Είναι καλύτερα;
- δ. Ψάχνω ζώνη μου και δεν
βρίσκω πουθενά.
- ε. Θα σου πω εγώ πρέπει να κάνεις.
- στ. δώρο πήρες για Λουκία;
- ζ. Η Άννα δανείζεται φούστα και
..... ζακέτα της αδερφής της.
- η. σου είπαν για Μαργαρίτα;
- θ. Την είδα να φεύγει με βαλίτσα και ρώτησα συμβαίνει.

Γράφουμε:

- **τι** (με **i**) όταν ρωτάμε
έστω κι αν δεν υπάρχει ερωτη-
ματικό στο τέλος της πρότα-
σης.
π.χ. *Τι έγινε;*
Δεν κατάλαβα τι έγινε.
- **τη** (με **n**) μπροστά από ουσια-
στικά ή ρήματα.
π.χ. *Γνώρισα τη φύλη της Ρέας.*

3.2 Γράφω **πως** ή **πώς**;

Συμπληρώνω τα κενά των παρακάτω προτάσεων.

- α. θα πάμε ως εκεί; Με τα πόδια ή
με το λεωφορείο;
- β. Ομολόγησε αυτός έκλεψε τα
χρήματα.
- γ. Απορώ κατάφερε και πήδηξε τη
μάντρα.
- δ. έγραψες στο διαγώνισμα;
- ε. Δεν ξέρω να της πω την αλήθεια.
- στ. κατάλαβες έλεγε ψέματα;
- ζ. Έμαθα ήσουν άρρωστος. Τώρα
είσαι καλύτερα;
- η. λένε τη φίλη σου;
- θ. Κάνει δεν ακούει, αλλιά είμαι σίγουρη μας κοροϊδεύει.

Γράφουμε:

- **πως** (χωρίς τόνο) όταν
δε ρωτάμε και στη θέση του
μπορούμε να βάλουμε τη λέ-
ξη **ότι**.
π.χ. *Είπε πως (= ότι) δε θα έρ-
θει*
- **πώς** (με τόνο) όταν ρωτάμε
έστω κι αν δεν υπάρχει ερωτη-
ματικό στο τέλος της πρότα-
σης.
π.χ. *Πώς είσαι;*
Δε μου είπε πως είναι

3.3 Γράφω **που** ή **πού**;

Συμπληρώνω τα κενά των παρακάτω προτάσεων.

- α. Λυπάμαι έχασες το σκυλάκι σου.
- β. Δεν ξέρω μένει ο Αργύρης.
- γ. έβαλεις το βιβλίο σου δάνεισα;
- δ. Εγώ φταίω γι' αυτό έγινε;
- ε. Πάρε αυτό σου δίνω και μη ρωτάς το βρήκα.
- στ. Συγγνώμη άργησα, αλλιά δε θυμόμουν είναι το γραφείο σου.
- ζ. Από βρήκες το τηλέφωνό μου;
- η. Οι φωνές ακούγονταν ήταν της γειτόνισσας.
- θ. Μην απορείς δε σου λένε τίποτα.

Γράφουμε:

- **που** (χωρίς τόνο) όταν δε ρωτάμε και στη θέση του μπορούμε να βάλουμε τη λέξη **ο οποίος, η οποία, το οποίο**.
π.χ. Το αμάξι **που** (= **το οποίο**) αγόρασε είναι μαύρο.
- **πού** (με τόνο) όταν ρωτάμε έστω κι αν δεν υπάρχει ερωτηματικό στο τέλος της πρότασης.
π.χ. **Πού** ήσουν;
Δε μου είπες **πού** ήσουν.

3.4 Γράφω **ποια** ή **πια**;

Συμπληρώνω τα κενά των παρακάτω προτάσεων.

- α. Με φίλη σου θα κάνεις την εργασία;
- β. Είναι πολύ αργά για να τα ξαναβρούμε.
- γ. Σε χώρα μένουν τα ξαδέρφια σου;
- δ. είναι η κυρία με την οποία μιλούσες;
- ε. Σταματήστε ! Δε σας αντέχω άλλο.
- στ. είναι η αγαπημένη σου ομάδα;
- ζ. Δεν υποφέρεται η παραξενιά της.
- η. είναι η γνώμη σας για ό,τι έγινε;
- θ. Με δικαιολογία αρνήθηκε να σε βοηθήσει;

Γράφουμε:

- **ποια** (με **οι**) όταν ρωτάμε έστω κι αν δεν υπάρχει ερωτηματικό στο τέλος της πρότασης.
π.χ. **Ποια** είναι η τσάντα σου;
Δεν ξέρω **ποια** είναι η τσάντα σου.
- **πια** (με **ι**) ύστερα από ρήματα ή επιφωνήματα.
π.χ. Αμάν **πια** η γκρίνια σου!

3.5 Γράφω **ποιο** ή **πιο**;

Συμπληρώνω τα κενά των παρακάτω προτάσεων.

- α. Για λόγο άργησες;
- β. φρούτο σου αρέσει πολύ;
- γ. Ο Όθλυμπος είναι το ψηλό βουνό της Ελλάδας.
- δ. μαγαζί έχει καλές προσφορές;
- ε. Ετοιμάσου γρήγορα γιατί θα χάσεις το σχολικό λεωφορείο.
- στ. Από δρόμο θα έρθω σύντομα στο σπίτι σου;
- ζ. Ποια από τις δυο σας είναι μεγάλη;
- η. Σε σχολείο πηγαίνετε;

Γράφουμε:

- **ποιο** (με **οι**) όταν ρωτάμε έστω κι αν δεν υπάρχει ερωτηματικό στο τέλος της πρότασης.
π.χ. **Ποιο** βιβλίο θέλεις;
*Δε μου είπες **ποιο** βιβλίο θέλεις.*
- **πιο** (με **ι**) όταν συγκρίνουμε.
π.χ. *Η Έλλη είναι η **πιο** καλή μαθήτρια.*

3.6 Εξασκούμε στην ορθογραφία!

Συμπληρώνω τα γράμματα που λείπουν στις παρακάτω λέξεις και βάζω τόνους όπου χρειάζεται.

μαθ.....νω	προπαίδ.....α	αριθμ.....τ.....κή
μοη.....βι	ευφυ.....α	μαρτ.....ρία
κασετ.....να	κρ.....φός	καη.....σ.....ρίζω
αν.....πομον.....σία	πεη.....ριος	θ.....μάμαι
βιβλι.....π.....λείο	ευτ.....χ.....σμένος	κατ.....κώ

Προς τους γονείς

Πολύ συχνά τα παιδιά μπερδεύουν λέξεις που ακούγονται το ίδιο, αλλά γράφονται διαφορετικά και έχουν διαφορετική σημασία. Εξηγήστε στα παιδιά τη διαφορά των λέξεων **τι/τη, πως/πώς, που/πού, ποια/πια** και **ποιο/πιο**, ώστε να μάθουν να τα ξεχωρίζουν και να τα χρησιμοποιούν σωστά. Για περισσότερη εξάσκηση προτρέψτε τα ν' ανατρέξουν στα βιβλία *Γίνομαι άριστος στη Γλώσσα*, Γ' Δημοτικού, Ν. Σάκκου, εκδ. Σαββάλας και *Γραμματική και Συντακτικό*, Γ' Δημοτικού, Ν. Σάκκου, εκδ. Σαββάλας.

4. Δημοτικό Σχολείο Τρικάλων Ημαθίας

4.1 Γράφω **ο, η ή το**;

Συμπληρώνω τα κενά μπροστά από τα παρακάτω ουσιαστικά.

..... παγίδα	 ποίημα
..... νερό	 φύση
..... σκύλος	 ποταμός
..... κτήμα	 φάλαινα
..... γιαγιά	 αυγό
..... φυτό	 βάρκα
..... αυλή	 κόκορας
..... πρόεδρος	 λιμάνι
..... κερί	 γιατρός
..... φακός	 κεραία

Γράφουμε:

- **ο** → μπροστά από αρσενικά ουσιαστικά.
π.χ. **ο** νονός, **ο** ελέφαντας
- **η** → μπροστά από θηλυκά ουσιαστικά.
π.χ. **η** τσάντα, **η** αλπερού
- **το** → μπροστά από ουδέτερα ουσιαστικά.
π.χ. **το** τυρί, **το** βιβλίο

4.2 Γράφω **η ή οι**;

Συμπληρώνω τα κενά μπροστά από τα παρακάτω ουσιαστικά.

..... αίθουσες	 τοίχοι
..... μηχανή	 βρύσες
..... μαθήτρια	 ζωγραφιά
..... αγώνες	 συνταγές
..... οδηγοί	 φωνή
..... έξοδος	 πόλεις
..... σελίδες	 άνοιξη
..... Αργυρώ	 ώρες
..... γιατροί	 γονείς
..... πόρτα	 μαϊμού

Γράφουμε:

- **η** → όταν μιλάμε για **ένα** πρόσωπο, ζώο ή πράγμα θηλυκού γένους στον ενικό αριθμό.
π.χ. **η** μαμά, **η** γάτα, **η** κάρτα
- **οι** → όταν μιλάμε για **πολλά** πρόσωπα, ζώα ή πράγματα αρσενικού και θηλυκού γένους στον πληθυντικό αριθμό.
π.χ. **οι** φίλοι, **οι** γάτες, **οι** κάστορες

4.3 Γράφω **οι** ή **τα**;

Συμπληρώνω τα κενά μπροστά από τα παρακάτω ουσιαστικά.

..... γείτονες	 λύκοι
..... χέρια	 χρήματα
..... συγγραφείς	 χειμώνες
..... καρέκλες	 κλέφτες
..... έθνη	 φίδια
..... βουνά	 δάση
..... δρόμοι	 καπετάνιοι
..... ναύτες	 ρούχα
..... θρανία	 καφέδες

Γράφουμε:

- **οι** → όταν μιλάμε για **πολλά** πρόσωπα, ζώα ή πράγματα αρσενικού και θηλυκού γένους.
π.χ. **οι φίλοι, οι ζέβρες**
- **τα** → όταν μιλάμε για **πολλά** πρόσωπα, ζώα ή πράγματα ουδέτερου γένους.
π.χ. **τα παιδιά, τα πουλιά, τα μοιύβια**

4.4 Γράφω με αλφαβητική σειρά!

Ξαναγράφω με αλφαβητική σειρά:

α. τα φυτά του κήπου

δάφνη, βελανιδιά, τριανταφυλλιά,
μηλιά, γαριφαλιά, αμυγδαλιά, ορταν-
σία, κερασιά, ροδιά

.....

.....

.....

.....

Όταν γράφουμε λέξεις με **αλφαβητική σειρά**, δηλαδή με τη σειρά των γραμμάτων του ελληνικού αλφάβητου, προσέχουμε από ποιο γράμμα αρχίζει η κάθε λέξη και ποια σειρά έχει το γράμμα αυτό στο αλφάβητο.
π.χ. **αρχή, βέρα, γλυκό, δείχνω, ελάφι, ζάρι, ήλιος** κ.ο.κ.

β. τα ζώα της θάλασσας

δελφίνι, αστερίας, χταπόδι, κάβουρας,
χελώνα, φώκια, μέδουσα, αχινός, φά-
λαινα, ξιφίας

.....

.....

.....

Αν οι λέξεις που γράφουμε με **αλφαβητική σειρά** αρχίζουν από το ίδιο γράμμα, προσέχουμε το δεύτερο γράμμα, το τρίτο γράμμα κ.ο.κ.
π.χ. **αυγό, βιβλίο, βόδι, γέρος**

γ. τα ζώα της ζούγκλας

λιοντάρι, λεοπάρδαλη, ελέφαντας, χιμπαντζής, γορίλλας, κοάλα, ρινόκερος, ουρακοτάγκος

.....

.....

.....

4.5 Εξασκούμε στην ορθογραφία!

Συμπληρώνω τα γράμματα που λείπουν στις παρακάτω λέξεις και βάζω τό-
νους όπου χρειάζεται.

αξ.....οθέατο	μν.....μείο	σ.....νεργασ.....α
τμ.....μα	διαδίκτ.....ο	ολο.....μερος
πληατ.....α	εκδήλ.....ση	γ.....μναστήρ.....ο
υπολογ.....στής	δρασ.....ρ.....ότητα	βο.....θητ.....κός
διάλ.....μμα	τσουλι.....θρα	μονόζ.....γο
χορ.....γός	δεντροφ.....τεύω	δ.....ευθ.....ντής

Προς τους γονείς

Είναι σημαντικό να κατανοήσουν τα παιδιά τη διαφορά των άρθρων **η/οι**, που ακούγονται το ίδιο, αλλήλ και των άρθρων **ο, η, το**. Βοηθήστε τα να μάθουν να τα χρησιμοποιούν σωστά και για περισσότερη εξάσκηση προτρέψτε τα ν' ανατρέξουν στα βιβλία *Γίνομαι άριστος στη Γλώσσα*, Γ' Δημοτικού, Ν. Σάκκου, εκδ. Σαββάλας και *Γλωσσικές Ασκήσεις για τη Γ' Δημοτικού*, Ν. Σάκκου - Α. Στράτου, εκδ. Σαββάλας.

5. Δεν είναι τρελοί οι δίδυμοι!

5.1 Γράφω **η** ή **οι**;

Συμπληρώνω τα κενά των παρακάτω προτάσεων.

- α. γονείς των παιδιών θα συναντηθούν με τη δασκάλα.
- β. Εύα και Νίκη είναι αδερφές.
- γ. αμυγδαλιές και κερασιά έχουν ήδη ανθίσει.
- δ. θάλασσα είναι το σπίτι των ναυτικών.
- ε. κονσέρβες και εφημερίδες ανακυκλώνονται.
- στ. Νάντια είναι καλύτερη φίλη μου.
- ζ. Σε ποιον δεν αρέσουν σοκολάτες;
- η. βρύση και σωλήνες καλύφθηκαν από το χιόνι.

Γράφουμε:

- **η** → όταν μιλάμε για **ένα** πρόσωπο, ζώο ή πράγμα θηλυκού γένους στον ενικό αριθμό.
π.χ. *η νονά, η αθιπού, η κουρίνα*
- **οι** → όταν μιλάμε για **πολλά** πρόσωπα, ζώα ή πράγματα αρσενικού και θηλυκού γένους στον πληθυντικό αριθμό.
π.χ. *οι μαμάδες, οι αθιπούδες*

5.2 Γράφω **της** ή **τις**;

Συμπληρώνω τα κενά των παρακάτω προτάσεων.

- α. Της αρέσει να ξεφυλλίζει σελίδες εφημερίδας.
- β. Η θαλάσσια φώκια ζει στα νερά Μεσογείου.
- γ. Ποιος ξέρει να μου πει χώρες Αφρικής;
- δ. Τα φυτά απορροφούν νερό με ρίζες τους.
- ε. Οδηγώντας στους δρόμους πόλης προσέχουμε πάντα πινακίδες.

Γράφουμε:

- **της** → όταν μιλάμε για **ένα** πρόσωπο, ζώο ή πράγμα στον ενικό αριθμό.
π.χ. *της καρδιάς, της ζέβρας*
- **τις** → όταν μιλάμε για **πολλά** πρόσωπα, ζώα ή πράγματα στον πληθυντικό αριθμό.
π.χ. *τις καρδιές, τις ζέβρες*

- στ. Περιπατώντας μες στο δάσος θαυμάσαμε ομορφιές φύσης.
ζ. Εξαιτίας κακοκαιρίας η εταιρεία ακύρωσε πτήσεις προς τη Ρωσία.
η. Με τη βοήθεια δασκάλας τα παιδιά έλησαν ασκήσεις αριθμητικής.

5.3 Γράφω **τον** ή **των**;

Συμπληρώνω τα κενά των παρακάτω προτάσεων.

- α. Είδαμε από κοντά ελέφαντα,
..... ιπποπόταμο και το λιοντάρι,
..... βασιλιά ζώων.
β. Ο δήμαρχος έβγαλε λόγο προς τιμήν ηρώων.
γ. Ρώτησα υπάλληλο για το ωράριο καταστημάτων.
δ. Η δασκάλα μάς μίλησε για πολιτισμό αρχαίων Ελλήνων.
ε. Οι αρχαίοι Έλληνες στεφάνωναν με κλαδί ελιάς νικητή αγώνων.
στ. Οι κεραίες σπιτιών χτυπήθηκαν από κεραυνό.
ζ. Ο διευθυντής αντίκρισε τοίχο γεμάτο από τις ζωγραφιές παιδιών.

Γράφουμε:

- **τον** → όταν μιλάμε για **ένα** πρόσωπο, ζώο ή πράγμα στον ενικό αριθμό.
π.χ. **τον άνδρα, τον κόκορα**
- **των** → όταν μιλάμε για **πολλά** πρόσωπα, ζώα ή πράγματα στον πληθυντικό αριθμό.
π.χ. **των ανδρών, των πετεινών**

5.4 Γράφω **η, οι, της, τις, τον** ή **των**;

Συμπληρώνω τα κενά στο παρακάτω κείμενο.

..... Ελλάδα είναι μια χώρα με λίγες βροχές και με πολύ λίγες αποθήκες γλυκού νερού. Έτσι τα νερά ποταμών και λιμνών έχουν μεγάλη σημασία για τη χώρα μας και χρησιμοποιούνται για να καλύψουν ανάγκες μας. Ωστόσο, πολλές φορές άνθρωποι με ενέργειές τους ρυπαίνουν τα νερά θαλασσών.
..... ανθρώπινες δραστηριότητες που δημιουργούν προβλήματα στο νερό ποταμών και λιμνών είναι εξής: ρίψη απορριμμάτων στα

ποτάμια και λίμνες, τα βιομηχανικά απόβλητα, υπερβολική άντληση νερού για να ποτίζονται γεωργικές εκτάσεις, υπέρμετρη αλιεία που εξαφανίζει με γρήγορους ρυθμούς ποσότητες ψαριών που ζουν σε ποταμούς και σε λίμνες, χρήση λιπασμάτων και ποσότητες καυσαερίων που εκπέμπονται από εξατμίσεις αυτοκινήτων και τα φουγάρα εργοστασίων, που παρασύρονται από τα νερά βροχής και καταλήγουν σε ποταμούς και λίμνες.

5.5 Εξασκούμε στην ορθογραφία!

Συμπληρώνω τα γράμματα που λείπουν στις παρακάτω λέξεις και βάζω τό-
νους όπου χρειάζεται.

τμ.....μα	διάλ.....μμα	γδ.....νομαι
εξ.....ρετικός	συν.....θ.....σμένος	αθλ.....τ.....σμός
πατ.....νάζ	υποδ.....γματικός	γε.....γραφία
πρ.....κισμένος	επιτ.....χία	περ.....φανος
γ.....μναστ.....κή	μαθ.....ματ.....κά	κοη.....μπώ
παράλλ.....λα	φ.....σ.....κή	μ.....άζω

Προς τους γονείς

Συχνά τα παιδιά μπερδεύουν λέξεις που ακούγονται το ίδιο, αλλά γρά-
φονται διαφορετικά. Εξηγήστε στα παιδιά τη διαφορά των άρθρων **η/οι**,
της/τις και **τον/των**, ώστε να μάθουν να τα ξεχωρίζουν και να τα χρησι-
μοποιούν σωστά. Για περισσότερη εξάσκηση προτρέψτε τα ν' ανατρέ-
ξουν στα βιβλία *Γίνομαι άριστος στη Γλώσσα*, Γ' Δημοτικού, Ν. Σάκκου,
εκδ. Σαββάλας και *Γλωσσικές Ασκήσεις για τη Γ' Δημοτικού*, Ν. Σάκκου
- Α. Στράτου, εκδ. Σαββάλας.

6. Ένα αστείο περιστατικό

6.1 Βάζω -αίνω, -ητής, -ηση, -ητική ή -ημα;

Συμπληρώνω τις καταλήξεις των λέξεων που ανήκουν στην ίδια οικογένεια.

- α. Η μαθ..... ποδιά έχει καταργηθεί.
- β. Ο Αποστόλης είναι ο πιο ψηλός μαθ..... της τάξης.
- γ. Ποιο είναι το αγαπημένο σου μάθ.....;
- δ. Στο σχολείο μαθ..... γερμανικά.
- ε. Στα μάτια των μαθητών του έβλεπε τη δίψα τους για μάθ..... .

6.2 Βάζω -α, -άδι, -έλαιο, -ινος ή -ώδης;

Συμπληρώνω τις καταλήξεις των λέξεων που ανήκουν στην ίδια οικογένεια.

- α. Γύρω από το σπίτι υπάρχει ένας πέτρ..... φράχτης.
- β. Με μια μεγάλη πέτρ..... έσπασε το τζάμι.
- γ. Επειδή το πετρ..... είναι ακριβό, ανάβουν το τζάκι για να ζεσταθούν.
- δ. Δεν μπορούσαμε να περπατήσουμε εύκολα, γιατί η περιοχή ήταν πε-
τρ..... .
- ε. Της χάρισαν ένα δαχτυλίδι μ' ένα πολύτιμο πετρ..... .

6.3 Βάζω -εύω, -ιαρίσματα, -ί, -ική ή -ίατρος;

Συμπληρώνω τις καταλήξεις των λέξεων που ανήκουν στην ίδια οικογένεια.

- α. Ο παππούς πηγαίνει τον εγγονό του στην παιδ..... χαρά.
- β. Για να μη σε παιδ....., ειδοποίησέ με εσύ όταν τελειώσεις.
- γ. Η σύζυγος του Παντελή είναι παιδ..... .
- δ. Άσε τα παιδ....., δεν είσαι πια παιδ..... .

Γράφουμε σωστά;

Κυκλώνω το σωστό.

1. Κανένας μαθητής δε μένει στην αίθουσα στο
α. διάλυμα β. διάλειμμα
2. Δεν προλαβαίνω να έρθω, γιατί μένω πολύ
α. μακριά β. μακρυά
3. Στο σπίτι του Ζάχου μια ξανθιά κυρία μάς
α. καλωσόρισε β. καλωσόρισε
4. Ο θύμιος στα μαθηματικά είναι
α. άσσος β. άσος
5. Αυτό το παιδί είναι
α. ευφυΐα β. ευφυία
6. Φωτογραφίες του πολιτιστικού κέντρου μπορείτε να δείτε στο
α. διαδίκτιο β. διαδίκτυο
7. Η Λίζα και η Νεφέλη είναι
α. δίδυμες β. δύδυμες
8. Σε όποιο μέρος κι αν ταξιδεύει, μου στέλνει πάντα μια
α. καρτ ποστάλ β. καρτποστάλ
9. Εκτός από ψαλίδι, χρειάζεσαι και μια
α. κόλλα β. κόλληα
10. Τα παιδιά χωρίστηκαν σε ομάδες ανά
α. τέσσερις β. τέσσερεις

7. Αγαπητό μου ημερολόγιο

7.1 Εξασκούμε στα κύρια ονόματα!

Βρίσκω τα κύρια ονόματα και τα γράφω με κεφαλαίο το πρώτο τους γράμμα.

νάξος, ακρογιαλιά, καράβι, αι-
γαίο, πορτοκάλη, χριστούγεννα,
ταΰγετος, θρανίο, ηρακλής, ή-
ρωας, κρασί, ιλιάδα, φως, χρι-
στός, εκδρομή, θάλεια, παρα-
σκευή, δάσος, ολλανδία, δεκέμ-
βριος, φίδι, κίνα, εγκυκλοπαί-
δεια, άγιο πνεύμα

.....
.....
.....
.....
.....

Κύρια ονόματα είναι τα ονόματα:

- των ανθρώπων (*Αντώνης*) και των ζώων (*Ρεξ, Άργος*).
- των μηνών (*Μάιος*), των ημερών (*Τρίτη*) και των γιορτών (*Πάσχα*).
- των χωρών (*Ιταλία*), των πόλεων (*Σέρρες*), των νομών (*Φωκίδας*), των δρόμων (*Εγνατία*) και των πλαιοιών (*Ομόνοια*).
- των βουνών (*Πάρνηθα*), των λιμνών (*Βόλβη*), των ποταμών (*Αλφειός*) και των ωκεανών (*Ατλαντικός*).
- των έργων τέχνης και λογοτεχνίας (*Παρθενώνας, Οδύσσεια*).
- ιερών και αγίων προσώπων (*Θεός, Άγιος Δημήτριος*).

7.2 Γράφω με κεφαλαίο ή με μικρό γράμμα;

Συμπληρώνω τα πρώτα γράμματα που λείπουν από τις λέξεις των παρακάτω προτάσεων.

- α. Πολλοί τουρίστες από τηωσία και τηουηδία επισκέπτονται κάθε χρόνο τηνηλιάδα.
- β. Τοαλοκαίρι θα πάμε για διακοπές στηνθάκη και στηνέρκυρα.
- γ. Ο φίλος μου οαντελής έχει γενέθλια στις 20εβρουαρίου.
- δ. Κάθε φορά που πηγαίνει στοαρίσι, μας φέρνειαθλητικά αρώματα.

- Γράφονται πάντα με **κεφαλαίο** γράμμα τα κύρια ονόματα σε όποια θέση κι αν βρίσκονται στην πρόταση.
π.χ. *ΗΡένα μένει στην Άρτα.*
- Γράφονται πάντα με **μικρό** γράμμα τα επίθετα που σχηματίζονται από τα κύρια ονόματα και οι εποχές του έτους.
π.χ. *γερμανικό αυτοκίνητο*

- ε. Οσθμός τηςορίνθου ενώνει τηνελοπόννησο με τητερεάηλλάδα.
- στ.αξιθεύοντας από τοαρπενήσι προς ταρίκαλα σταματήσαμε στηίμνηηαστήρα, κοντά στηναρδίτσα.

7.3 Εξασκούμε στα κύρια ονόματα!

Βρίσκω στο παρακάτω κείμενο τα κύρια ονόματα και γράφω το πρώτο τους γράμμα κεφαλαίο, όπως στο παράδειγμα.

Ο μιχάλης και ο πέτρος περιμένουν τον φίλο τους τον αλέξη στο αεροδρόμιο ελευθέριος βενιζέλος. Ο αλέξης είναι έλληνας, αλλά μένει μόνιμα με τους γονείς του στον καναδά λόγω της δουλειάς του πατέρα του. Φέτος είναι η πρώτη φορά που θα έρθει στην Ελλάδα για διακοπές μόνος του. Θα μείνει στο σπίτι των παιδιών στην αγία παρασκευή. Θέλει να δει από κοντά το μνημείο του άγνωστου στρατιώτη στην πλατεία συντάγματος, μπροστά από τη βουλή, και τον ναό της θεάς αθηνάς, τον παρθενώνα, στην ακρόπολη.

Μιχάλης.....
.....
.....
.....
.....

7.4 Γράφω με κεφαλαίο ή με μικρό γράμμα;

Συμπληρώνω τα κενά των παρακάτω προτάσεων επιλέγοντας κάθε φορά την κατάλληλη λέξη από τα ζευγάρια.

α. Πέμπτη – πέμπτη

Η αθλήτρια από την Κούβα τερμάτισε

Κάθε έχω μάθημα κιθάρας.

β. Γεωργία – γεωργία

Τη νονά μου τη λένε

Η Δήμητρα ήταν η θεά της

γ. Θεός – θεός

Ο να βάλει το χέρι του!

Ο Ποσειδώνας ήταν ο της θάλασσας.

δ. Σωτηρία – σωτηρία

Δεν πρόκειται να βρεις στο ποτό.

Θα πάω στα μαγαζιά με τη

ε. Ομόνοια – ομόνοια

Δώσαμε ραντεβού αύριο το πρωί στην

Όλες οι ανθρώπινες διαφορές μπορούν να λυθούν με αλληλοκατανόηση και

στ. Φωτεινή – φωτεινή

Βάλε μια λευκή κουρτίνα για να είναι η κουζίνα.

Μήπως τηλεφώνησε η

ζ. Ειρήνη – ειρήνη

Μακάρι να υπάρχει σε όλην τον κόσμο!

Η και η αδερφή της είναι δίδυμες.

7.5 Εξασκούμε στο ρήμα έχω!

Συμπληρώνω τις καταλήξεις του ρήματος στις παρακάτω προτάσεις.

α. Ο Λάζαρος έχ..... γενέθλια τον Ιούνιο.

β. Δε θα έρθω στο πάρκο, γιατί έχ..... πολύ διάβασμα.

γ. Ο Θωμάς και η Άννα έχ..... δύο παιδιά.

δ. Γύρω από το σπίτι μας έχ..... έναν μεγάλο κήπο.

ε. Μήπως έχ..... μαζί σου χάρακα;

στ. Να έχ..... τα μάτια σας δεκατέσσερα.

ζ. Το μωρό έχ..... υψηλό πυρετό.

Το ρήμα **έχω** λέγεται βοηθητικό, γιατί μας βοηθάει να σχηματίσουμε κάποιους άλλους χρόνους, και κλίνεται ως εξής:

Εγώ	έχω
Εσύ	έχεις
Αυτός, -ή, -ό	έχει
Εμείς	έχουμε
Εσείς	έχετε
Αυτοί, -ές, -ά	έχουν

7.6 Εξασκούμε στο ρήμα είμαι!

Συμπληρώνω τις καταλήξεις του ρήματος στις παρακάτω προτάσεις.

- α. Τα παιδιά εί..... στο σχολείο.
- β. Θα κοιμηθώ νωρίς, γιατί εί..... κουρασμένη.
- γ. Εί..... έτοιμες ή ακόμη ντύνεστε;
- δ. Ο Όλυμπος εί..... το ψηλότερο βουνό της Ελλάδας.
- ε. Ο Άρης κι εγώ εί..... ξαδέρφια.
- στ. Μίμη, πάλη εί..... αδιάβαστος;
- ζ. Επειδή οι υπάλληλοι εί..... απασχολημένοι, θα σας εξυπηρετήσω εγώ.

Το ρήμα **είμαι** λέγεται βοηθητικό, γιατί μας βοηθάει να σχηματίσουμε κάποιους άλλους χρόνους, και κλίνεται ως εξής:

Εγώ	είμαι
Εσύ	είσαι
Αυτός, -ή, -ό	είναι
Εμείς	είμαστε
Εσείς	είστε
Αυτοί, -ές, -ά	είναι

7.7 Εξασκούμε στην ορθογραφία!

Συμπληρώνω τα γράμματα που λείπουν στις παρακάτω λέξεις και βάζω τόνους όπου χρειάζεται.

καθ.....τερος	προπόν.....ση	κ.....νούριος
τ.....λεόραση	Οκτ.....βρ.....ος	σχολ.....ο
σημ.....ωση	αγαπ.....μένος	σ.....ζήτ.....ση
ντοκ.....μαντέρ	ψ.....χαγ.....γία	εν.....μερωτ.....κός
Κ.....πος	γ.....τονιά	Αίγ.....πτος

Προς τους γονείς

Βοηθήστε τα παιδιά να μάθουν να ξεχωρίζουν τα **κύρια ονόματα** μέσα στην πρόταση δίνοντας έμφαση στην ορθογραφία, καθώς τα κύρια ονόματα γράφονται με κεφαλαίο το αρχικό γράμμα. Για περισσότερη εξάσκηση προτρέψτε τα παιδιά ν' ανατρέξουν στα βιβλία *Γλωσσικές Ασκήσεις για τη Γ' Δημοτικού*, Ν. Σάκκου - Α. Στράτου, εκδ. Σαββάλας και *Γραμματική και Συντακτικό*, Γ' Δημοτικού, Ν. Σάκκου, εκδ. Σαββάλας.

8. Η φίλη μας η Αργυρώ

8.1 Εξασκούμε στον ενεστώτα της ενεργητικής φωνής!

Συμπληρώνω τις καταλήξεις των ρημάτων στις παρακάτω προτάσεις.

- α. Από την εργασία σας κερδίζ..... πολλά χρήματα;
- β. Δεν προλαβαίν..... να λύσω όλες τις ασκήσεις.
- γ. Τα ποντίκια καταστρέφ..... τις καλλιέργειες και μεταφέρ..... αρρώστιες στους ανθρώπους.
- δ. Γιατί δε μαζεύ..... τα πράγματά σου;
- ε. Σε λίγη ώρα φτάν..... στο χωριό μας.
- στ. Το ποτάμι διασχίζ..... όλη την πεδιάδα.
- ζ. Δεν ταξιδεύ..... με αεροπλάνο γιατί φοβάμαι.

Τα ρήματα που λήγουν σε -ω στον ενεστώτα της ενεργητικής φωνής κλίνονται ως εξής:

π.χ. Εγώ	ράβω
Εσύ	ράβεις
Αυτός, -ή, -ό	ράβει
Εμείς	ράβουμε
Εσείς	ράβετε
Αυτοί, -ές, -ά	ράβουν

8.2 Εξασκούμε στον ενεστώτα της παθητικής φωνής!

Συμπληρώνω τις καταλήξεις των ρημάτων στις παρακάτω προτάσεις.

- α. Τα φυτά χρειάζ..... ήλιο, νερό και αέρα.
- β. Πώς προστατεύ..... η χελώνα από τους εχθρούς της;
- γ. Αισθάν..... πόνο όταν περπατάτε;
- δ. Ακούγ..... ως εκεί ή να μιλήσω πιο δυνατά;
- ε. Βιαζ..... γιατί θα χάσουμε το λεωφορείο.
- στ. Απορώ πώς χάν..... αφού έχεις χάρτη.

Τα ρήματα που λήγουν σε -μαι στον ενεστώτα της παθητικής φωνής κλίνονται ως εξής:

π.χ. Εγώ	ράβομαι
Εσύ	ράβεσαι
Αυτός, -ή, -ό	ράβεται
Εμείς	ραβόμαστε
Εσείς	ράβεστε
Αυτοί, -ές, -ά	ράβονται

8.3 Βάζω **-μαι** ή **-με**;

Συμπληρώνω τις καταλήξεις των ρημάτων στο παρακάτω κείμενο.

Με την αδερφή μου τη Μαργαρίτα έχου..... πολύ καλές σχέσεις. Αγαπά..... και φροντίζου..... η μία την άλλη. Επειδή εί..... μεγαλύτερη, κοιμά..... στο πάνω κρεβάτι, αν και φοβά..... λίγο το ύψος. Εγώ πλένο....., χτενίζο..... και ντύνο..... μόνη μου, ενώ η Μαργαρίτα χρειάζεται βοήθεια. Μαζί βλέπου..... τηλεόραση, παίζου..... και τακτοποιού..... το δωμάτιό μας. Όταν λείπει η μητέρα, κάνου..... πραγματικά ό,τι θέλου....., μόνο που προσέχου..... να μη χτυπήσου..... .

Γράφουμε:

- **-μαι** (με **αι**) όταν το πρόσωπο που μιλάει είναι ή εννοείται το *εγώ*.
π.χ. *Εγώ παρουσιάζομαι.*
- **-με** (με **ε**) όταν το πρόσωπο που μιλάει είναι ή εννοείται το *εμείς*.
π.χ. *Εμείς παρουσιάζουμε την εργασία μας.*

8.4 Βάζω **-ται** ή **-τε**;

Συμπληρώνω τις καταλήξεις των ρημάτων στις παρακάτω προτάσεις.

- Πώς παράγε..... το κρασί;
- Ξέρε..... αν επιτρέπε..... το κάπνισμα;
- Τα φυτά προσαρμόζον..... στο περιβάλλον όπου ζουν.
- Θέλε..... να παίξε..... μαζί μας;
- Η Εύη κουράζε..... πολύ, γι' αυτό κοιμά..... νωρίς.
- Πού βρίσκε..... η ταβέρνα όπου φάγα..... ;
- Τι πάθα..... και φωνάζε..... μες στη νύχτα;
- Να υπογραμμίσε..... τις λέξεις που αποτελούν..... από τέσσερις συλλαβές.

Γράφουμε:

- **-ται** (με **αι**) όταν το πρόσωπο που μιλάει είναι ή εννοείται το *αυτός, -ή, -ό* ή το *αυτοί, -ές, -ά*.
π.χ. *Αυτός στέκεται όρθιος.*
- **-τε** (με **ε**) όταν το πρόσωπο που μιλάει είναι ή εννοείται το *εσείς*.
π.χ. *Γιατί στέκεστε όρθιοι; (ενν. εσείς)*

8.5 Βάζω -αι ή -ε;

Συμπληρώνω τις καταλήξεις των ρημάτων στις παρακάτω προτάσεις.

- α. Πρέπει να φύγουμε..... γιατί είν..... αργά.
- β. Αποφασίσατ..... ποιο από τα δύο θα αγοράσεται..... ;
- γ. Να μην τρέχειτ..... γιατί η ταχύτητα ελέγχετ..... με ραντάρ.
- δ. Στην πολυκατοικία όπου μένουμε..... απαγορεύοντ..... τα κατοικίδια ζώα.
- ε. Εμείς κάνουμε..... ανακύκλωση κι εσείς πετάτ..... τα σκουπίδια στον δρόμο;
- στ. Μη μιλάτ..... απότομα στον Παύλο γιατί εκνευρίζετ..... .
- ζ. Ενδιαφέρομ..... για το διαμέρισμα. Πόσο το νοικιάζετ..... ;

8.6 Εξασκούμε στην ορθογραφία!

Συμπληρώνω τα γράμματα που λείπουν στις παρακάτω λέξεις και βάζω τόνους όπου χρειάζεται.

κοη.....μπώ	η.....π.....μένος	πον.....ρός
στρ.....φογ.....ρνώ	περ.....φανος	παραμ.....θι
μους.....ο	θ.....μωμένος	π.....νέλο
αδ.....ναμος	φωτ.....νός	ηε.....φόρος
αυτοκίν.....το	δ.....νατός	ευχαρ.....στ.....μένος
χ.....ρομαι	ιηπ.....ω	άγρ.....ος

Προς τους γονείς

Συχνά τα παιδιά μπερδεύουν τις καταλήξεις των ρημάτων -ται/-τε και -μαι/-με, επειδή ακούγονται το ίδιο. Εξηγήστε στα παιδιά τη διαφορά τους και δώστε τους πολλή παραδείγματα, ώστε να μάθουν να ξεχωρίζουν τις καταλήξεις με βάση το ποιος μιλάει. Για περισσότερη εξάσκηση προτρέψτε τα παιδιά ν' ανατρέξουν στα βιβλία *Γίνομαι άριστος στη Γλώσσα*, Γ' Δημοτικού, Ν. Σάκκου, εκδ. Σαββάλας και *Γλωσσικές Ασκήσεις για τη Γ' Δημοτικού*, Ν. Σάκκου - Α. Στράτου, εκδ. Σαββάλας.

9. Τα παιδικά μου παιχνίδια

9.1 Εξασκούμε στη γενική πτώση του θηλυκού γένους.

Συμπληρώνω τις καταλήξεις των ουσιαστικών και βάζω τόνους όπου πρέπει.

της χελών.....
της βιβλιοθηκ.....
της νταντ.....
της ψιλικατζ.....
της εφημεριδ.....
της ανακυκλωσ.....
της λεμονι.....
της μηχαν.....

Τα ουσιαστικά που απαντούν στην ερώτηση «**ποιανής;**», «**τίνος;**» βρίσκονται σε γενική πτώση και είναι θηλυκού γένους.
π.χ. – *Ποιανής είναι η τσάντα;*
– *Της Ματίνας.*

9.2 Γράφω της ή τις;

Συμπληρώνω τα κενά των παρακάτω προτάσεων.

- α. Πού είναι το βιβλίο με συνταγές γιαγιάς;
β. Ως το τέλος εβδομάδας θέλω να μου δώσεις σημειώσεις μου.
γ. Στο πάρτι θα καλέσεις όλες συμμαθήτριάς σου;
δ. Δεν έγραψα όλες ασκήσεις γραμματικής.
ε. Η καρέτα καρέτα γεννάει τα αυγά της νύχτες του καλοκαιριού στις ακτές Ζακύνθου.
στ. Εξαιτίας δυνατής βροχής καταστράφηκαν τα κεραμίδια στέγης.
ζ. Για ανάγκες καινούριας ταινίας η ηθοποιός έχασε δέκα κιλά.
η. Ο υπάλληλος Δ.Ε.Η. διορθώνει βλάβες στην περιοχή μας.

Γράφουμε:

-
- **της** (με **n**) → όταν μιλάμε για **ένα** πρόσωπο, ζώο ή πράγμα στον ενικό αριθμό.
π.χ. *της γλάστρας, της μέλισσας*
 - **τις** (με **i**) → όταν μιλάμε για **πολλά** πρόσωπα, ζώα ή πράγματα στον πληθυντικό αριθμό.
π.χ. *τις γλάστρες, τις μέλισσες*

9.3 Εξασκούμε στη γενική πτώση του αρσενικού γένους.

Συμπληρώνω τις καταλήξεις των ουσιαστικών και βάζω τόνους όπου πρέπει.

του βοσκ.....
του καρδιολογ.....
του περιπτερ.....
του κουλουρτζ.....
του παππ.....
του αυτοκρατορ.....
του καθρεφτ.....
του τραυματι.....

Τα ουσιαστικά που απαντούν στην ερώτηση «**ποια-νού;»**, «**τίνος;»** βρίσκονται σε γενική πτώση και είναι αρσενικού γένους.

π.χ. — *Ποιανού είναι η τσάπα;*
— *Του κηπουρού.*

9.4 Εξασκούμε στη γενική πτώση του ουδέτερου γένους.

Συμπληρώνω τις καταλήξεις των ουσιαστικών και βάζω τόνους όπου πρέπει.

του τριανταφυλλ.....
του ονειρ.....
του μοηυβι.....
του στοιχημ.....
του πελαγ.....
του τετραδι.....
του συννεφ.....
του δασ.....

Τα ουσιαστικά που απαντούν στην ερώτηση «**ποια-νού;»**, «**τίνος;»** βρίσκονται σε γενική πτώση και είναι ουδέτερου γένους.

π.χ. — *Τίνος είναι το βιβλίο;*
— *Του αγοριού.*

9.5 Γράφω της ή του;

Συμπληρώνω τα κενά μπροστά από τα παρακάτω ουσιαστικά.

..... αθλητή	 τενεκέ	 τραπεζιού
..... πόλης	 φύσης	 φίλου
..... θάλασσας	 εργάτη	 κιθάρας
..... ουρανού	 πινακίδας	 γιατρού
..... ψαριού	 μουσικής	 πλάτης
..... σελίδας	 καστανά	 εδάφους

9.6 Εξασκούμε στη γενική πτώση του πληθυντικού αριθμού.

Συμπληρώνω τις καταλήξεις των ουσιαστικών και βάζω τόνους όπου πρέπει.

των λουλουδι.....
των σκην.....
των χειμών.....
των λαθ.....
των μαθητρι.....
των λουκουμ.....
των χρημ.....
των αλυσιδ.....

Τα ουσιαστικά που απαντούν στην ερώτηση «**ποια-νών;**», «**τίνων;**» βρίσκονται σε γενική πτώση και είναι αρσενικού, θηλυκού και ουδέτερου γένους.
π.χ. – *Ποιανών είναι τα παπούτσια;*
– *Των κοριτσιών.*

9.7 Γράφω τον ή των;

Συμπληρώνω τα κενά μπροστά από τα παρακάτω ουσιαστικά.

- α. Το γραφείο του διευθυντή είναι δίπλα από πίνακα ανακοινώσεων.
- β. Ζήτησε να μιλήσει με υπεύθυνο του καταστήματος.
- γ. Ο περιφερειάρχης κάλεσε δήμαρχο για να του παραδώσει κατάλογο με τα ονόματα ψηφοφόρων.
- δ. Το σχολείο μας συμμετέχει στην προσπάθεια για καθαρισμό ακτών του νησιού.
- ε. Διασχίζοντας κάθετα ποταμό θα φτάσετε πιο γρήγορα στο χωριό.
- στ. Κοιτάζουμε πάντα την ημερομηνία λήξης τροφίμων.
- ζ. Η ομιλία του διευθυντή διακόπηκε από θόρυβο αυτοκινήτων.

Γράφουμε:

- **τον** (με **ο**) → όταν μιλάμε για **ένα** πρόσωπο, ζώο ή πράγμα στον ενικό αριθμό.
π.χ. **τον** υπόθη, **τον** δρόμο
- **των** (με **ω**) → όταν μιλάμε για **πολλά** πρόσωπα, ζώα ή πράγματα στον πληθυντικό αριθμό.
π.χ. **των** ιπποτών, **των** δρόμων

9.8 Εξασκούμε στον συλλαβισμό των φωνηέντων!

Χωρίζω σε συλλαβές τις παρακάτω λέξεις.

προσούλιο →
 κελάηδημα →
 γοντεύω →
 αρχαίος →
 ευρωπαϊκός →
 ιώδιο →
 αιτιολογία →
 υιοθεσία →
 ναυάγιο →

- Ένα φωνήεν μπορεί να είναι μόνο του μία συλλαβή.
 π.χ. **α-κο-ή, α-έ-ρας** κ.ά.
- Τα **δίψηφα φωνήεντα** (αι, ει, οι, ου, υι), οι **δίφθογγοι** (αη, άι, αϊ, οη, όι, οϊ) και οι συνδυασμοί **συ** και **ευ** δε χωρίζονται στον συλλαβισμό.
 π.χ. **συ-ρά, αϊ-θου-σα, ναύ-της** κ.ά.

9.9 Εξασκούμε στον συλλαβισμό των συμφώνων!

Χωρίζω σε συλλαβές τις παρακάτω λέξεις.

κάμπια →
 δελφίνι →
 απάντηση →
 κερδίζω →
 άρρωστος →
 κόρινθος →
 παιχνίδι →
 άσπρος →
 θύελλα →
 μπισκότο →
 βούρκος →
 συντροφιά →
 αριθμός →
 συγχώρεση →

- Ένα σύμφωνο ανάμεσα σε δύο φωνήεντα συλλαβίζεται με το δεύτερο φωνήεν.
 π.χ. **α-πα-λός, έ-λα-το** κ.ά.
- Δύο σύμφωνα δε χωρίζονται όταν αρχίζει από αυτά ελληνική λέξη.
 π.χ. **πά-στα (στέμμα), ά-κρη (κρύο)**
 Αλλιώς χωρίζονται, π.χ. **άν-θος, αρ-γός**.
- Τρία σύμφωνα δε χωρίζονται όταν αρχίζει από αυτά ή από τα δύο πρώτα ελληνικά λέξη.
 π.χ. **κά-στρο (στρατός)**
 Αλλιώς χωρίζονται, π.χ. **άν-θρω-πος**.
- Τα όμοια σύμφωνα χωρίζονται.
 π.χ. **γραμ-μή, κόκ-κι-νος**

9.10 Γράφω το σωστό.

Βρίσκω τα λάθη που έχουν γίνει στον συλλαβισμό των παρακάτω λέξεων και τα διορθώνω συλλαβίζοντας σωστά τις λέξεις.

θέα-τρο	→	
πι-γκουί-νος	→	
γε-νέ-θλια	→	
Μάι-ος	→	
Μαϊ-ου	→	
βοή-θεια	→	
ε-γωι-στής	→	
πα-ρο-υσιά-ζω	→	

9.11 Εξασκούμε στην ορθογραφία!

Συμπληρώνω τα γράμματα που λείπουν στις παρακάτω λέξεις και βάζω τόνους όπου χρειάζεται.

πλητ.....α	μ.....στ.....κός	τετράδ.....ο
γραμματόσ.....μο	παρατ.....νω	ετ.....μάζομαι
μαν.....α	σ.....ηλέκτης	μ.....στ.....ρ.....ώδης
καρ.....δένιος	ευγεν.....κός	κομοδ.....νο
επίσ.....μος	εντ.....πωσ.....άζω	βούτ.....ρο
πρόσ.....πο	περιπ.....ούμαι	βούτ.....μα
γ.....μνάσ.....ο	τουλάχισ.....στον	σερβ.....τσιο

Προς τους γονείς

Προτρέψτε τα παιδιά να συλλαβίσουν διάφορες λέξεις και, όπου διαπιστώσετε ότι έχουν κάνει λάθος, εξηγήστε τους το σωστό με βάση τον αντίστοιχο κανόνα συλλαβισμού. Για περισσότερη εξάσκηση τα παιδιά μπορούν ν' ανατρέξουν στα βιβλία *Γραμματική και Συντακτικό, Γ' Δημοτικού*, Ν. Σάκκου, εκδ. Σαββάλας και *Γλωσσικές Ασκήσεις για τη Γ' Δημοτικού*, Ν. Σάκκου - Α. Στράτου, εκδ. Σαββάλας.